

Östersund den 23 augusti 1995

Till Marie-Louise von Bergman-Winberg
Alf Bergroth
Björn Fjaestad
Katarina Grut
Alf Gunnmo
Svenbjörn Kilander
Lars Nyberg
Lars-Inge Ström
Lars-Erik Wolvén

Kära vänner,

På grundval av diskussioner förda i Östersund den 14 augusti 1995 och information som kommit mig till del igår genom samtal med några centralt placerade personer inom det forskningspolitiska forskningsadministrativa området har jag utarbetat bifogade PM. I sig är det dels en uppmaning till rektor - vilken också tillställts detsamma - om att ompröva eller kanske omorientera sina positioner visavi humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning i Östersund, dels är det en rapport riktad till er. Men först och främst rör det sig om en uppmaning till snabb och kraftfull aktion ty det är min fulla övertygelse om att björnen ingalunda är skjuten än och att man vid Mithögskolan riskerar att bli vittne till att skinnet säljs av någon annan.

Hälsningar

Jan Lindegren, professor

Tema Kultur och Samhälle

Mitthögskolan, Östersund

professor Jan Lindgren

Östersund den 23 augusti 1995

PM ang ett regionforsknings-
institut/paraply i Östersund

Mitthögskolan behöver finna en vetenskaplig profil inom det humanistiska och samhällsvetenskapliga området som är tillräckligt stark för att fungera som ett lokomotiv för den övriga verksamheten. Av diverse signaler att döma tycks rektor Kari Marklund mena att den planerade turismforskningen skulle kunna spela denna roll. Att så knappast är fallet rådde det en stor enighet om när ett antal ledande företrädare för forskningen inom den humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningen samlades till ett möte i Östersund den 14 augusti.

Orsaken till detta är att turism är ett sakområde bland oändligt många andra. En koncentrerat mot "turistiska" aspekter innebär därför bara ett ökat faktavetande om turism. För att bedriva en fullgod samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning är en dylik specialisering alltför smal eller rent ut sagt otillräcklig. Givetvis måste en betydande del av forskningen inom dessa områden profileras i någon riktning för att få erforderlig slagstyrka, så att den kan verka befruktande på annan forskning och undervisning. Men en vetenskaplig profileringen måste ske med andra utgångspunkter än sakområdets. Dvs inriktningen måste vara mot någon form av allmänt betraktelsesätt eller med andra ord en teoretisk eller metodologisk specialisering.

Regionforskningsinstitutet erbjuder en grund för just en sådan metodologisk/teoretisk specialisering och skulle därmed, som påpekats av Marie-Louise von Bergman, kunna fungera som ett paraply under vilket ett stort antal olika forskningsinsatser, lokaliserade till Östersund, skulle kunna samlas. Självfallet betyder inte detta att all forskning vare sig kan eller skall inordnas under paraplyet, utan endast att vi därigenom skulle få möjlighet att samlas kring en vetenskaplig formel som har alla möjligheter att erbjuda goda möjligheter till förstklassig spjutspetsforskning av allra högsta internationella klass; vi skulle kunna bygga ett vetenskapligt lokomotiv av tillräcklig styrka för att utveckla inte bara regionforskning utan även annan forskning och undervisning.

Om detta rådde alltså stor enighet - förutsatt att avsikten ej var att strypa annans slags forskning - vilket självfallet inte är fallet. Går det då att bygga upp någon variant av regionforskningsinstitutet SMART? Ja det är avhängigt finansieringsmöjligheterna, vilka i sin tur till stor del är beroende av högskoleledningens och ytterst rektors behjäljande stöd. Detta stöd har inte varit tillräckligt och den vetenskapligt sett alltför inskränkta och vill jag påstå kortsiktiga uppslutningen bakom satsningen på turismforskning såsom denna hittills formulerats riskerar att slå ordentligt snett. Det program som inlämnats av institutionen för turismforskning till FRN har av allt att döma utsatts för en samstämmig kritik rörande vetenskaplighet, vetenskaplig meningsfullhet samt tillgång på kompetens. Min bedömning är att FRN:s huvudsekreterare Arne Jernelöw, efter dessa yttranden av fyra professorer (inklusive undertecknad) har ytterst svårt att åstadkomma ett för Östersund och Mithögskolan positivt förslag. En av mina kontakter inom den forskningspolitiska sfären menade att för varje dag som går utan att Jernelöw kommer till skott så minskar den tilltänkta tilldelningen till Östersund.

Som jag ser det måste man i detta läge försöka finna en konstruktiv utväg, som dels bygger på vetenskaplighet, dels baseras på den lokalt tillgängliga expertis som faktiskt finns. Dvs man måste visa att man kan formulera ett spännande och viktigt forskningsprogram och man måste visa att man har erforderlig kompetens för att den vetenskapliga satsningen inte skall riskera att rinna ut i sanden, utan att det finns en möjlighet till vilken man kan rekrytera nya framstående externa forskare.

Hur skall man då gå tillväga för att gripa initiativet? Själv kan jag inte agera gentemot FRN, eftersom jag redan fungerat som sakkunnig. Mitt förslag är istället att uppdraget går till - docent Svenbjörn Kilander, som fungerar som min ersättare, och till docent Marie-Louise von Bergman. Dessa båda bör kunna ta kontakt med FRN och ordna ett möte med Arne Jernelöw samt erbjuda denne en paketlösning i vilken satsningen på turismforskning utgör en integrerad del. I sammanhanget förtjänar att påpekas att Kilander dels är god vän med docent Mats Rolén på FRN och att han alltså bör ha möjlighet att ordna kontakten, dels att han tillsammans med professorn i allmän lingvistik vid Göteborgs universitet Jens Allwood och FD Sören Sjöström sedan något år tillbaka tillsammans driver ett tvärvetenskapligt forskningsprojekt som utmärkt väl låter sig inordna under paraplyet.

Vad som alltså krävs är - enligt min mening - för det första ett snabbt handlande och för det andra en lösning som lovar att integrera turismforskningen i ett större sammanhang. Regionforskningsinstitutet SMART skulle kunna vara ett sådant sammanhang och det bör vara möjligt att genom att utveckla Marie-Louise von Bergmans förslag till ett regionforskningsnätverk snabbt åstadkomma ett förslag som borde kunna ge förutsättningar för ett ordentligt utbyte i form av pengar både för den

teoretiskt/metodologiskt inriktade regionforskningen i allmänhet och turismforskningen i synnerhet.

Under min tid som temaledare har jag lagt ned mycken möda på att skapa regionforskningsinstitutet SMART. Detta har jag gjort i nära samarbete med Lars-Inge Ström och ERU. Våra gemensamma ansträngningar fortsätter. Dels arbetar jag själv vidare på saken inom ramen för temat, dels har jag engagerat Svenbjörn Kilander för att biträda mig och förhoppningsvis övertaga ledningen för verksamheten när jag försvinner. Under september månad kommer jag dessutom att förutom temaledarskapet arbeta halvtid på ERU med samma sak, bekostad för pengar som Lars-Inge Ström och jag gemensamt erhållit för ändamålet av Stiftelsen Jämtlands läns forskningsråd. Under september månad kommer, om allt går i lås, professor Aleksander Loit att - med utnyttjande av dessa gemensamma medel - påbörja en undersökning om regionteoriernas historiografi och utvecklingslinjer, vilken studie bör kunna användas som en bas för ett framtida institut.

Att jag själv är övertygad om att SMART är en mycket god idé torde alltså stå alldeles klart. Är det emellertid så att man vid Mitthögskolan av något skäl inte anser sig kunna eller böra satsa vidare på idén kommer jag självfallet - i kraft av min upphovsrätt - att försöka driva saken vidare på annat håll. Det kan kanske nämnas att historisk-filosofiska sektionens vid Uppsala universitet dekanus, professor Rolf Torstendahl, spontant ansåg att ett forskningsinstitut av det slag som jag föreslagit dels var värt allt stöd, dels självklart borde förläggas till Uppsala. Stärkt av detta och andra meningsyttringar i samma riktning har jag mycket goda förhoppningar om att det skall vara möjligt att få uppslutning för institutstanken från hela den humanistiska fakulteten samt från de samhällsvetenskapliga, juridiska och teologiska fakulteterna, vilket rimligen borde ge tillräckliga akademiska "muskler" för att utan nämnvärda svårigheter ordna en tillfredsställande finansiering.

Jan Lindegren